

Hjemmearbeidsdag i mat og helse

TOLKNINGSUTTALELSE 12.12.2014

Vi gir en del betraktninger rundt såkalt "hjemmearbeidsdag" som en del av grunnskoleopplæring, herunder om tilsyn med elevene, gratisprinsippet og individuell vurdering.

Gjelder

- Opplæringslova - § 2-3. Innhold og vurdering i grunnskoleopplæringa

Vi har besvart en henvendelse hvor det bes om en vurdering av ordningen med hjemmearbeidsdag som en del av kommunens opplæring, spesielt innenfor faget mat og helse.

Avgrensning

Opplæringsloven § 2-3 gir skoleeier eller skolen noe fleksibilitet når det gjelder bruk av andre opplæringsarenaer enn skoleanlegget. I opplæringsloven § 2-3 står det bl.a. at: "Ein del av undervisningstida etter § 2-2 kan brukast til fag og aktivitetar som skolen og elevane vel, til leirskoleopplæring og til opplæring på andre skolar eller på ein arbeidsplass utanfor skolen."

Som det fremgår av rundskriv Udir-3-2010 må også denne opplæringen være innenfor

rammen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Utdanningsdirektoratet mener § 2-3 ikke kan omfatte bruk av "hjemmearbeidsdag".

Såkalt "hjemmearbeidsdag" avgrenses mot opplæring i hjemmet ved sykdom. Ved sykdom kan fylkeskommunen eller kommunen være forpliktet til å gi opplæring andre steder enn på skolen, kfr. pkt. 18.6.1 i NOU 1995:18. Videre må det avgrenses mot gjennomføring av eksamen og lekser, dvs. oppgaver som elevene skal løse utenfor ordinær skoletid. Forskrift til opplæringsloven § 3-47 omhandler bl.a. organisert studiearbeid. Organisert studiearbeid er begrenset til videregående opplæring og forutsetter både at eleven ønsker denne formen for opplæring og at det foreligger en forhåndsavtale med faglærer eller rektor.

Minimumskravene i regelverket

All offentlig grunnskoleopplæring skal være i samsvar med opplæringsloven med forskrifter, herunder Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Utdanningsdirektoratet mener ordningen med hjemmearbeidsdag kan bryte med flere bestemmelser i opplæringsloven med forskrifter. Direktoratet vil i denne sammenheng peke på følgende forhold (ikke uttømmende):

Forsvarlig tilsyn med elevene

Skoleeier har plikt til å sørge for at tilsynet med elevene er forsvarlig for å minimere risikoen for at skade eller ulykke kan skje, jf. forskrift til opplæringsloven § 12-1. Tilsynspliktens omfang vil variere fra kontinuerlig nærvær til overoppsyn. Skolen kan ikke pålegge foreldrene å føre tilsyn, da opplæring i faget mat og helse er en del av opplæringen som skolen er ansvarlig for. En forhåndsgodkjenning fra foreldrene med hensyn til hjemmearbeidsdag vil etter direktoratets vurdering ikke fritta skoleeier for ansvar. Vi viser til at eleven i det aktuelle tidsrommet skal motta opplæring etter opplæringsloven med forskrifter. Det vises her også til opplæringsloven § 13-1, forskrift til opplæringsloven kapittel 8 om ulykkesforsikring og rundskriv Udir-7-2008.

Gratisprinsippet

Opplæringsloven § 2-15 slår fast at offentlig grunnskoleopplæring skal være gratis for elevene. I merknader til bestemmelsen i Ot.prp. nr. 94 (2001-2002) står det at kommunen ikke kan kreve betaling for undervisningsmateriell eller aktiviteter som er nødvendig for å

gjennomføre grunnskoleopplæringen i samsvar med lov og forskrift. Skoleeier kan således ikke kreve at foreldrene dekker utgifter til undervisningsmateriell eller låner ut teknisk utstyr som skal brukes i opplæringen.

Opplæringen skal foregå i klasser/basisgrupper

Opplæringen skal foregå i klasser/basisgrupper som skal ivareta elevens behov for sosial tilhørighet. Opplæringsloven § 8-2 åpner for at skolen/læreren kan dele elevene inn i andre grupper etter behov, det vil si i andre undervisningsgrupper enn klassen/basisgruppen. Dersom en elev skal tas ut av opplæringen for å motta eneundervisning, for eksempel på en alternativ opplæringsarena, må det finnes en særskilt hjemmel. Det er ikke adgang til å plassere eleven på en alternativ opplæringsarena kun på grunnlag av foreldrenes samtykke. Det vises for øvrig til rundskriv Udir-3-2010 om bruk av alternative opplæringsarenaer i grunnskolen.

Undervisningspersonell skal ha ansvaret for opplæringen

Undervisningspersonell skal ha ansvaret for opplæringen. Assistenter kan bistå undervisningspersonalet i opplæringen, gi annen praktisk hjelp eller ha tilsyn med eleven. Regelverket åpner ikke for at assistenter eller andre ufaglærte kan lede opplæringen.

Metodevalg og minimumskrav i øvrig regelverk

Læreplanverket for Kunnskapsløftet legger opp til lokal handlefrihet. Metodevalgene må imidlertid ligge innenfor minimumskravene i øvrig regelverk. Elevene har rett til et bestemt antall undervisningstimer i de ulike fagene. Timene kan fordeles på ulike måter, f.eks. i bolker. Fag- og timefordelingen åpner således for opplæring i faget mat og helse en eller flere hele dager, f.eks. å bruke 6-7 timer av totalt 83 timer på en skoledag. En slik organisering av opplæringen forutsetter imidlertid at skolen organiserer opplæringen slik at eleven får "kompensert" i de andre fagene som vanligvis inngår i timeplanen denne dagen.

Individuell vurdering

Elevene har rett til individuell vurdering, jf. kapittel 3 i forskrift til opplæringsloven. Det er skoleeier som har ansvaret for at eleven sin rett til vurdering blir oppfylt, jf. § 3-1 siste ledd. Elevens egenvurdering er en del av underveisvurderingen. Det er faglærer som skal vurdere elevens måloppnåelse opp mot kompetansemålene i læreplanen for fag. Foreldrene har

ingen forpliktelser i underveisvurderingen.

Vedlegg

- Vårt svar til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Oppgrader til en [støttet nettleser](#) for å få en reCAPTCHA-utfordring.

[Hvorfor skjer dette?](#)